

QUI PAGARÀ MAASTRICHT?

“S’han d’avaluar les decisions (econòmiques) a la llum del que fan per als pobres, el que fan als pobres i el que possibiliten que els pobres facin per a ells mateixos. El criteri moral fonamental per a totes les decisions polítiques i institucions econòmiques és el següent: han d’estar al servei de tots i especialment al servei dels pobres”.

(Carta pastoral dels bisbes nord-americans: “Justícia econòmica per a tots” [1986], núm. 24).

A la primera quinzena d’agost s’acompliren els tòpics “cent dies” del nou govern del PP. Durant aquest temps hem sentit parlar gairebé cada dia del Tractat de Maastricht i dels sacrificis que caldran per entrar a Europa en el grup dels grans. Sembla com si les declaracions de molts polítics anessin giravoltant de manera que insensiblement canviessin el significat de les primeres paraules. Per exemple: “quasi cronològicament” hem sentit a parlar de “no tocar” les despeses socials, “reflexionar” sobre les despeses socials, “reformar” les despeses socials -per mantenir-les-, “retallar” algunes despeses socials... Sense entrar ara en judicis d’intencions ni en anàlisis de paraules, sembla indubtable que, si apliquem el criteri esmentat d’uns ciutadans nord-americans (que no seran sospitosos precisament de vel.leïtats socialistes), el judici sobre Maastricht no seria precisament positiu. I, això no obstant, és molt probable que Maastricht no sigui una opció canviable sinó una destinació inevitable. Despenjar-se’n seria probablement pitjor: per a tots i també per als més pobres del nostre país.

Acceptat això, també sembla indubtable que Maastricht portarà beneficis i comportarà sacrificis. Que els beneficis afavoriran sobretot les classes més altes i poderoses (als pobres només en tant que eviten colapses més grans de l’economia). Mentre que hi ha un perill molt seriós que els sacrificis els paguin solament -o preferentment- les classes baixes. D’acord amb el criteri d’avaluació esmentat, un cristià (i també qualsevol persona honrada) no pot resignar-s’hi com si fos una llei sagrada de la natura. Ha de protestar contra aquesta tendència, proclamar-la injusta i lluitar per canviar-la.

Si aquesta falta d’equitat no té remei, això només serà un senyal que en ella s’actualitza i s’hi manifesta una altra injustícia de tot el nostre sistema econòmic. Un sistema que, en les seves èpoques de bonança, produeix preferentment per als més rics (als pobres la bonança només els arriba en forma del degoteig que fa vessar la copa plena), mentre que les seves èpoques de crisi les paguen preferentment els estrats més pobres. És per aquest motiu -escriu Joan Pau II- que precisament el salari just es converteix en tot cas en la verificació concreta de la justícia de tot el sistema socioeconòmic i... dels seu just funcionament” (LE 19).

Per això, el que s’anomena “crear llocs de treball” no pot reduir-se simplement a crear “mals” llocs de treball. I per això hem de preguntar-nos tots: els poderosos de la nostra societat no poden privar-se de res per a Maastricht, ja que són ells els qui més se’n beneficiaran? Quan sentim a dir que “cal estrènyer-se el

cinturó”o sentim apel·lacions a la “moderació”salarial, els qui parlen així sempre són persones d’alt nivell social. Inevitablement, doncs, les seves paraules sonen com si diguessin “s’han d’estrenyer el cinturó”. Si els qui parlen així tinguessin el valor de dir en què ells estan disposats a estrenyer el seu cinturó, donarien a les seves paraules el que més necessiten: credibilitat. Si sabéssim que els qui tenen 800 milions de pessetes estan disposats a tenir-ne solament 600 com un servei a la plena europeïtzació d’Espanya, començaríem a creure que les seves apel·lacions al sacrifici no signifiquen que qui tingui una pensió de 50.000 haurà d’aconcentrar-se amb 30.000.

En aquest context, és lamentable que es continuï mantenint en tot el món ric la impressionant malversació armamentista que sempre acaben pagant els més pobres, en lloc de procedir a la reconversió civil de moltes d’aquestes indústries. És lamentable, també, que l’import del frau fiscal sigui encara superior a tot el que necessitem estalviar per als nostres problemes de dèficit i deute. És lamentable que es digui que les privatitzacions es fan per crear més llocs de treball, quan són conegudes les dificultats de l’empresa privada en aquest camp per la descarnada competitivitat en què s’ha de moure.

I per no descarregar responsabilitats exclusivament sobre els poders públics, és lamentable que el “tràfic de blancs” en que està degenerant la bogeria del futbol, hagi malversat aquest estiu més de 25.000 milions de pessetes: més de la dècima part del que va suposar la famosa retallada del nou govern, en una porció tan ínfima de la vida d’una comunitat com és el futbol. És irresponsable contribuir amb els nostres diners a aquestes operacions immorals. ¿No hi hauria la possibilitat, humorísticament, de proposar una vaga general d’assistència al futbol, fins que els clubs recuperessin la moderació, i una ruptura radical de la falsa vinculació entre el sentiment patriòtic i els triomfs aconseguits amb diners? Un país no val perquè un grup de mercenaris ben pagats li conquereixi triomfs esportius (sempre eventuais), sinó només quan sobresurt en la solidaritat, en la igualtat i en la justícia social aconseguides mitjançant la lliure col·laboració de tots.

Podran discutir-se aquests exemples, però no ens haurien d’apartar de la nostra línia d’argumentació: vivim en un sistema econòmic que afavoreix injustament el capital per sobre del treball. Això propicia que la corda es trenqui pel cantó més feble, i les situacions de sacrifici i de crisi les paguin majoritàriament els més dèbils, que són els menys beneficiats a les hores de bonança del sistema. Si això és així, s’entenen una altra vegada les paraules de Joan Pau II, quan escriu que “va ser justificada des de l’òptica de la moral social la reacció contra el sistema d’injustícia i de dany que clamava venjança al cel i que pesava sobre l’home treballador en aquell període” (LE 8). No caiguem en el pecat freqüent de la nostra Església de reconèixer la justícia de les causes només quan ja no s’hi és a temps. Aquestes paraules no s’han pas d’aplicar exclusivament a les lluites de la classe obrera del segle passat. Potser s’apliquen també a les actuals convulsions que hem presenciats a França, a Itàlia, a Alemanya... amb motiu precisament de la discussió sobre la unió monetària europea.

I potser no és sobrer concloure com solia acabar moltes vegades Jesús de Natzaret: “qui tingui orelles per a escoltar, que escolti”.

Ignasi Salvat, Elvira Duran, José I. González Faus, Mercè Homs, Josep M. Lozano, M. Dolors Oller, Josep Miralles, Francesc Riera, Eduardo Rojo. Consell Permanent de “Cristianisme i Justícia” setembre de 1996